

1. פרקי הבחינה

חלקי הבחינה	פרקי הבחינה	ניקוד הפרק	מספר השאלות בפרק	מספר השאלות למענה (בחירה)	משך הזמן המקסימלי המומלץ לפרק
חלק ראשון: הבנה והבעה	הבנת הנקרא	כ-30 נקודות	5-4	5-4	כ-45 דקות
	כתיבה ממזגת	כ-20 נקודות	1	1	כ-45 דקות
חלק שני: לשון	שם המספר ואותיות השימוש, נטיית מילות היחס	10 נקודות	3-2	3-2	כ-10 דקות
	תחביר או צורות	40 נקודות	8-6	5-4	כ-50 דקות
משך הבחינה: שתיים וחצי					

חלק ראשון: הבנה והבעה

פרק א: הבנת הנקרא (כ-30 נקודות)

פרק זה יכלול שאלות על המאמרים בממדי ההבנה השונים: איתור מידע ואחזורו, פרשנות והיסק והערכה וביקורת. מאחר שהפרק מבוסס על מיזוג של טקסטים, תיבדק במוקד פרק זה הבנת הקשרים והיחסים בין הטקסטים הרציפים והבלתי רציפים כמפורט להלן:

- זיהוי הנושא המשותף וזיהוי נקודות הדמיון והשוני
- זיהוי הקשרים בין כמה מקורות מידע: האם הם מבטאים ביניהם יחס של השלמה, של התנגדות או של תמיכה
- יצירת הכללות והסקת מסקנות מתוך המידע בעזרת זיהוי הקשרים בטקסטים
- זיהוי מבנה העומק של הטקסטים (שעשוי לשמש תשתית לתוצר הסופי)
- קישור בין פרט מידע לבין המקור או המקום שבו הופיע (כגון לדעת מי אמר מה)
- זיהוי קשרים ויחסים בין פרטי המידע המופיעים במקורות השונים, לדוגמה קשרים של ויתור (כולל ניגוד), הוספה, סיבה ותוצאה, הכללה ופירוט; הבחנה בין דעה לעובדה ועוד.
- זיהוי מאפייני המקור (סוג המקור, המחבר, נקודת המבט, האמינות וכו') והשימוש בהם בצורה מושכלת בעת הכתיבה
- ייצוג גרפי של רעיונות המופיעים בטקסטים השונים

פרק ב: מיזוג טקסטים (כ-20 נקודות)

בפרק זה תידרש כתיבה הממזגת בין כמה טקסטים מסוגים שונים בהתאם לדרישות המטלה ולמטרותיה.

מרכיבים מרכזיים להערכתו של מיזוג מידע (עמיר ואתקין, 2014):

- השמטה, הכללה והבנייה (van Dijk, & Kintsch, 1978)
 - השמטה – הפחתת מידע שאנו חיוני למטרת המיזוג
 - הכללה – ניסוח מכליל של מידע משותף מהטקסטים השונים והימנעות מחזרה על אותם רעיונות מפי כותבים שונים
 - הבניה – בנייה מחודשת של הטקסט על פי מטרות המיזוג
- נאמנות למקורות המידע
- הימנעות מהעתקה גורפת של חלקים גדולים ממקורות המידע השונים
- אזכור מקוצר של מקורות המידע בגוף הטקסט (כגון שם המשפחה של המחבר, שנת פרסום)
- רישום ביבליוגרפי על פי המוסכמות האקדמיות: שם המחבר/ים; שנת הפרסום; שם המאמר/שם הספר; בימת הפרסום
- שימוש בדרכי מסירה שונות, כגון דיבור ישיר, דיבור עקיף והסגרים
- שימוש מדויק בפועלי הבעה
- לשון:
 - שמירה על משלב לשון אחיד והולם המתאים לכתיבה עיונית
 - אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות
 - תחביר: מבנה משפט תקין, התאם דקדוקי (מין, מספר, זמן, גוף ויידוע), שימוש תקין במילות יחס ובמילות קישור
 - פיסוק: שימוש הולם בסימני הפיסוק
 - כתיב נכון

לעיון ולקריאה נוספת:

עמיר, ע' ואתקין, ה' (2014) - מיזוג מידע - יחידת הוראה. משרד החינוך, הפיקוח על הוראת העברית.

Kintsch, W. & van Dijk, T.A. (1978). Toward a model of text comprehension and production, *Psychological Review* 85 (5): 363-394.

חלק שני – לשון

השאלות על הנושאים הלשוניים יסתמכו על ידע מוקדם הכולל בין היתר מונחים בסיסיים בידיעת הלשון: חלקי דיבור, צורת הבינוני, צירוף שמני, צירוף פועלי, סמיכות, משפט חיווי וכדומה אף שבנושאים אלה לא תישאלנה שאלות מפורשות.

פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס (10 נקודות)

- שימוש תקין בשם המספר; הסוג: מספר יסודי (מונה), סידורי, סתמי, חלקי; הנטייה וההתאם
- אותיות השימוש בשם המספר (כגון בְּשִׂמוֹנָה, וְשִׁתַּיִם, וְעֶשְׂרָה).
החל בשנה"ל תשע"ז יידרש גם שימוש תקין באותיות השימוש (משי"ה וכל"ב) בהצטרפותן לשמות עצם.
- שימוש במילות היחס הנכונות ונטייה תקנית של אותיות היחס ומילות היחס (אצלם, אליך, אתכם וכדומה).

פרק ג: מערכת הצורות (40 נק')

השאלות במערכת הצורות עוסקות בעיקר בפעלים ובשמות כפי שהם מופיעים במאמרים או בשינויים או ביחידות שיח שאינן מתוך המאמר. מקצת השאלות קושרות בין צורה למשמעות וכן בין המילה להקשרה. כל אחת מן השאלות יכולה להיות מתחום הפועל, מתחום השם או משני התחומים גם יחד. לא תיעשה הבחנה בין שאלות על הפועל בלבד לבין שאלות על השם בלבד.

השאלות בפרק זה יהיו עלפי רוב במתכונת השאלות שהופיעו בבחינות הבגרות החל בתשס"ה ואילך בשאלונים א רב ובדגמי הבחינה לשאלונים א רב המפורסמים באתר המפמ"ר.

- ניתוח והטיה של פעלים מכלל הגזרות לפי שורש, בניין, זמן (דרך) וגוף. עמידה על הקשר בין צורת הפועל למשמעות.
- השורשים יהיו מכלל הגזרות: שלמים (לרבות מרובעים), חפ"י, חפ"י"ז, נפ"א, נפ"ו (חפ"י), נחי ל"י, נחי ל"א, נע"ו, כפולים ולרבות שורשים מורכבים, שורשים בעלי עיצורים גרוניים, שורשים תנייניים ושורשים גזרי שם.
- דרכי היווצרות השורש, כגון: הדרכים להיווצרות השורשים המרובעים, השורשים התנייניים והשורשים גזרי השם
- משמעויות עיקריות וברורות של הבניינים: פעיל וסביל; זיהוי הפעלים הסבילים ומשמעות השימוש בהם בטקסט וביחידות שיח
- תקינות בצורות הפועל והשם על פי רשימה סגורה²
- ניתוח ומיון של שמות לפי שורש ומשקל (מכלל הגזרות), בסיס וצורן (תחילי וסופי), בסיס ובסיס (הלחם בסיסים והרכב בסיסים), נוטריקונים (ראשי תיבות), שאילה מלעז
- גזירה קווית וגזירה מסורגת; הבחנה בין צורני גזירה לבין צורני נטייה
- עמידה על משמעויות המשקלים והצורנים ושיקולי הדעת בחידושי מילים

² הרשימה תישלח בשנה"ל תשע"ו.